

הגאון
ממוסקבה ומניו יורק

110 שנים מלאו לפטירתו של הגאון החב"די הרב חיים יעקב ווידרעביץ, החסיד שערך לראשונה את שו"ת "צמח צדק" המפורסם >> ה'מארגען זשורנאל' בעקבות פטירתו: "הוא היה אחד הגאונים הגדולים ביותר של זמננו, לפני שמונה ימים הוא חלה, שכב על המיטה כל הזמן עם ספרים ביד ולא הפסיק ללמוד. בנוסף לבקיאותו, לחדותו ולגאונותו בלמידה, הרב היה חכם גדול בענייני עולם" >> "בית משיח" שופך אור לראשונה על יריעת חייו של הגאון החסיד הרב חיים יעקב ווידרעביץ, מגדולי רבני חב"ד ברוסיה ובאמריקה >> פרק היסטורי נדיר

| מאת שניאור זלמן ברגר |

נסתר וגלוי

ככל שבשורות הבאות נשפוך אור על דמותו של הגאון הרב חיים יעקב ווידרעביץ ע"ה, הרי עדיין חייו הסוערים והמרתקים לוטים בערפל.

הרב ווידרעביץ כיהן כרבה של מוסקבה בשליחותו של אדמו"ר המהר"ש, ולאחר שהיגר לארה"ב, כיהן בה כרב הקהילה החסידית. הוא היה החסיד שערך לראשונה את "שו"ת 'צמח צדק'", המהווה ספר פסיקה הלכתי יסודי בארון הספרים היהודי עד עצם היום הזה.

הוא כנראה גם היה החב"דניק הראשון שהגיע לארה"ב, וממנו צמחה לימים הקהילה החב"דית בארץ האפשרויות הבלתי מוגבלות.

לכאורה עם תפקידי מפתח כאלו, דמותו, לצד קורות חייו, היו צריכים להיות מפורסמים ותמונותיו היו אמורות להתנוסס בכתבי ההיסטוריה החב"דית, אך מסיבה שאינה ברורה, מעולם לא נכתב דבר על תולדותיו חייו ופועלו.

כעת, לאחר תחקיר מקיף ויסודי, נפרשת כאן לראשונה מסכת חייו ופועלו - ועדיין רב הנסתר על הגלוי.

בצלו של הנשיא השלישי

הגאון הרב חיים יעקב ווידרעביץ ע"ה, המכונה גם "ר' יעקב קופישקער" או "מאסקאווער רב" על שם הערים בהן כיהן ברבנות - נולד ביום ז' בכסלו תקצ"ה בעיר דוברומיסל, לאביו החסיד ר' בנימין ווידרעביץ.

יעקב הצעיר חונך על ידי אביו בדרכי התורה והחסידות, ועד מהרה התגלה כמוכשר בכשרונותיו ותלמיד חכם צעיר.

אודות תקופת צעירותו, מסופר בספר "חכמי ישראל באמריקה": "אביו הרב בנימין חינכו בדרך החסידות, ועם זה הצטיין מילדותו בלימוד התלמוד וחונן בכשרונות מאוד נעלים, בזכרון טוב ובהתמדה בלימודים. וירכוש לו באביב ימיו בקיאות בחלקי התלמוד, ואז שם פניו

הרב חיים יעקב ווידרעביץ
עורך שו"ת צמח צדק

ספר
צמח צדק
שאלות ותשובות
וויל נא

שו"ת צמח צדק חלק א' דפוס ראשון

ללמוד הפוסקים וההלכות וישקוד גם בזה ויעש חיל רב".

כבר בשנות בחרותו היה מה'יושבים' בליובאוויטש, בחצרו של אדמו"ר ה"צמח צדק". החברותא שלו באותם ימים היה הרב אברהם חיים רוזנבוים, לימים מחשובי חסידי חב"ד. לאחר שנים רבות כתב במליציות על תקופה מיוחדת זו שעשו יחד בצילו של ה"צמח צדק":

"היה פה סמאלענסק הרב הגדול ר' חיים יעקב ממאסקווא. בזוכרי ימי קדם, אשר היינו יחד גם עמדו בתל תלפיות, זה בא בכדו וזה בא בחביתו, לשאוב מים חיים מן הנהר הגדול נהר פרת [היינו אדמו"ר הצמח צדק], הקטנים בקסמיהם והגדולים בקורותיהם".

בהגיעו לפרקו נשא הרב ווידרעביץ את רעייתו תמרה. זמן קצר לאחר החתונה, התמנה לרב בעיירה צ'רניקה שבפלך מוהילוב. בשנת תרט"ו, כשהוא בן עשרים בלבד, התמנה לרבה של הקהילה החסידית בעיירה קופישוק שבפלך ויטבסק.

הרב ווידרעביץ נחשב לתלמיד חכם גדול. עובדת היותו מגמגם, לא הפריעה לו להתחבר במהירות ובחביבות לקהלים שונים ומגוונים. הוא גם נודע כבעל כישרון לספר מילתא דבדיחותא; ומאידך, גם היה בעל סגנון חריף בו השתמש במאבקים נגד המלעיזים על ה' ותורתו. אמרותיו השנונות צוטטו בספרים תורניים לצד ספרי חידוד וחכמה.

עורך שו"ת "צמח צדק"

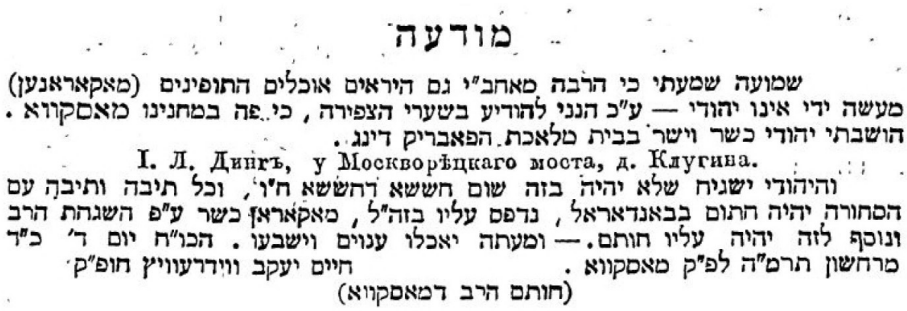
אדמו"ר ה"צמח צדק", שבצילו ישב וממימיו גמע בשקיקה, היה ידוע בעולם היהודי כולו בגדלותו התורנית, הן בתורת הנגלה והן בפנימיות התורה. הוא התקבל כאחת הסמכויות הגבוהות בכל הקשור לשאלות בהלכה בעולם היהודי בעת ההיא.

זו הסיבה שבמשך השנים הגיעו אל הרבי אלפי שאלות בהלכה, מקרוב ומרחוק, עליהן ענה בהרחבה. תשובותיו היו לסמכות בקרב פוסקי ההלכה בימים ההם.

תשובות הלכתיות אלה הפכו לימים לסדרת כרכים בשם "שו"ת צמח צדק". ספרים אלו הנם עד היום הזה, ספרי בסיס לפסיקה הלכתית והם נמצאים בכל ארון ספרים של רב פוסק הלכות.

מי שערך את סדר השו"ת, היו הרב ווידרעביץ יחד עם הרב שמעון סאנין (ראה מסגרת). השניים סידרו את מאות התשובות, לצד עוד חידושים ופסקי דינים, על פי הוראותיו והדרכותיו של אדמו"ר המהר"ש.

טרם עבודת העריכה בפועל, נעשתה

מודעה

שמועה שמעתי כי הרבה מאחב"י גם היראים אוכלים התופינים (מאקאראנען) מעשה ידי אינו יהודי — ע"כ הנני להודיע בשערי הצפירה, כי אף במחנינו מאסקווא. הושבתי יהודי כשר וישר בבית טלאכת הפאבריק דינג.

I. Л. Динцъ, у Москворѣцкаго моста, д. Клугина.

והיהודי ישגיח שלא יהיה בזה שום חששא דחשש"ו, וכל תיבה ותיבה עם הסחורה יהיה התום בבאנדעראל, נדפס עליו בזה"ל, מאקאראן כשר ע"פ השגחת הרב ונוסף לזה יהיה עליו חותם. — ומעתה יאכלו עגום וישבעו. הכו"ח יום ד' כ"ד מרחשון תרמ"ה לפ"ק מאסקווא.

חיים יעקב ווידרעוויץ חופ"ק

(חותם הרב דמאסקוא)

מקרונים תוצרת מוסקבה בהכשר הרב ווידרעביץ

אדמו"ר הצמח צדק

אגרת אדמו"ר המהר"ש אל הרב ווידרעביץ

האניג של פסח

פיר מעהד אוז פרענלעז
בהכשר הרב הגאון ר' חיים יעקב
ווידרעוויץ כניו יארק, צו. בעקומען אין
אלע אירישע האלסייל גראסערים אין
יונייטעד סטייטס, אין 15, 35, אוז 60
פונטינע קענס.
אויף יעדער קעז טוז זיין א ליצור פון
הכשר מיט אונטערשריפט אוז לייענל של
הרב הגאון הנ"ל, ערשוישסטרירטער לייבעל
עקסעלסיאר קא. האניג של פסח.
וי' נעז הכשר פרענט הרב חיים יעקב
ווידרעוויטץ.

האניג של פסח

בהכשר הרה"ג ר' חיים יעקב ווידרעוויץ.
אויף אלע גראסערים לפסח צ. בעקומען
ביי דעם האלסיילער
ה. שקלאמבערג, 71 לודלאוו סט.

דבש בהכשר הרב ווידרעביץ

עבודה מקיפה כדי לנסות להשיג תשובות הלכתיות שהעתקן לא נשאר אצל האדמו"ר הצמח-צדק, ונותרו בידי המקבלים, אך אלה היו פזורים במדינות שונות. בגלל סיבות אלו ואחרות, נמשכה העריכה וההוצאה-לאור, במשך שנים רבות. כאמור, עבודה זו הייתה בהשגחתו ובליוויו של אדמו"ר מהר"ש.

הכרך הראשון של השו"ת יצא לאור בשנת תרל"א, והעבודה נמשכה בשנים הבאות. בשנת תרמ"ד, לאחר הסתלקות אדמו"ר המהר"ש, נדפסו החלקים האחרונים של הסדרה.

סדרה שאלות-תשובות אלו נקראו בכינוי 'צמח צדק', גימטריה של שמו של האדמו"ר רבי מנחם מענדל. מאז נקרא נשיאה השלישי של ליובאוויטש בכינוי אדמו"ר ה"צמח צדק", על שם סדרת ספרים זו.

בד בבד עם עריכת השו"ת, עסק הרב ווידרעביץ בעריכת ובהגהת כתבים אחרים של אדמו"ר ה'צמח צדק', ומהם אשר הותיר בידו עותק ונמצאו בגנזיו לאחר פטירתו. כך למשל נמצאה "אגרת הויכוח והשלום", אותה כתב הרבי במטרה להשכין שלום בין ה'מתנגדים' והחסידים, וכן כדי ללמד זכות על החסידים מפני התקפות ה'מתנגדים'.

איש אמונם של רבותינו נשיאנו

בשנת תרל"ו שלח אדמו"ר מהר"ש את הרב ווידרעביץ לכהן כרב במוסקבה, העיר השניה בחשיבותה ברוסיה באותם ימים. תפקיד זה הקנה לו שם של פוסק הלכות ותלמיד חכם מופלג. ישנן גרסאות כי הוא שימש כרב קהילת החסידים במוסקבה, ולא רב כללי.

בתקופת רבנותו במוסקבה פעל בתחומים שונים למען חיזוק היהדות על תילה. הוא העניק הכשרים על גופים שייצרו מזון, לצד זאת מצד אחד נתן הכשר על 'מקרונים', ומצד שני פעל לפי הוראות הרבי מהר"ש בשתדלנות להרגעת הפוגרומים "קייב ניעז'ין" שהתחוללו באוקראינה בשנת תר"מ.

על מידת האימון שנתנו בו נשיאי חב"ד, ניתן ללמוד מהעובדה, כי לאחר הסתלקות אדמו"ר המהר"ש, קרא לו אדמו"ר הרש"ב לפקח על בניית המקווה החדש בליובאוויטש במקום הישן שהתקלקל. את תיקון המקוה הזכיר אדמו"ר הרש"ב כעבור שנים רבות באגרת אל הרב דוד יעקובסאן, רבו של ליובאוויטש: "בעת תיקון המקוה בשנת תרמ"ג או תרמ"ד, כשתיקן הר"י ווידראוויץ ... שסתמו את המעיין" [אג"ק אדמו"ר הרש"ב ח"א אגרת קסז].

החב"דניק הראשון בארה"ב

תקופת רבנותו במוסקבה נגדעה בגין גזירת גירוש יהודי מוסקבה מהעיר. באותה תקופה השלטונות גרשו ממוסקבה ומערים נוספות את התושבים היהודים. אדמו"ר הרש"ב נחלץ חושים לסייע למגורים בדרכים שונות, ולהקל עליהם במידת האפשר.

הרב ווידרעביץ עצמו ניסה למצוא מקום אליו יוכל להגר עם בני משפחתו. בדרכים שונות פעל דרך הברונים רוטשילד והירש, לקבל עזרה בהגירה לארגנטינה או לארצות הברית, מה שלא יצא לפועל.

סיפור או זיוף?

אפרים דיינרד, היה סופר ביבליוגרף ואספן ספרים, אשר לצד הדפסת ספרים ותגליות ייחודיות, פירסם גם זיופים וסיפורים שלא היו ולא נבראו.

באחד ממאמריו הוא מספר אודות ביקור בחצר אדמו"ר ה'צמח צדק'. לצד תיאוריו המרתקים, יש גם ביטויים חריפים ומזלזלים. תוך כדי זכרונות ציוריים, מתאר את הרב ווידרעביץ ככותב התשובות של אדמו"ר ה'צמח צדק'. להלן הדברים, אך כמובן קשה לדעת האם הם אמיתיים או שמא מזוייפים.

"בבית ר' מענדעלי [אדמו"ר הצמח צדק] ישב אז איש כבן שלושים וחמש או יותר ושמו 'וידרעוויץ' אשר כינוהו בשם 'חבר הרבי' ומלאכתו היתה לכתוב שאלות ותשובות, ומכתבים אשר ישלחו אל הרבי מקרוב ומרחוק. משו"ת האלה יצא אחרי כן בדפוס הספר 'צמח צדק' [...]

"תמונת החבר הזה נחרתה בזכרוני עם פיאותיו הארוכות ושערות ראשו הצהובות, עד כי הכרתיהו במוסקבה בשנת תרל"ו אחרי עבור שתים עשרה שנה, והוא היה אז כמו רב לחסידים בעיר ההיא. בגלות מוסקבה בשנת תרנ"א, נאלץ גם הוא לעזוב את העיר ההיא ויבוא לניו יורק".

בשנת תרנ"ב נאלץ לעזוב את מוסקבה והיגר עם משפחתו בכוחות עצמו לארצות הברית הרחוקה. אין בידינו מידע מדוע בחר דווקא בארצות הברית, אך נראה כי הוא היה חסיד חב"ד הראשון שהתגורר בארצות הברית.

מעמד נכבד בקרב רבני ארה"ב

בתקופת הבראשית שלו בארצות הברית, חיפש מקום נאות כדי להתגורר בו, ולבסוף התיישב בעיר ניו יורק. על בואו לארצות הברית פורסמה ידיעה בעיתונות היהודית:

"פילדלפיה. יום ג' סיון תרנ"ב. אורח נכבד בא לפה ביום ה' העבר, הלא הוא הרב הגאון מ' חיים יעקב ווידרעביץ אשר היה רב במוסקבה חמש עשרה שנים. הרב הזה נודע ומפורסם בכל מדינות רוסיה - לפי הנראה בא לאמריקה לתור לו מקום מנוחה ממצוקות העת אשר כעת ברוסיה. מה טוב היה אם יהודי אמעריקא, ידעו להוקיר את הרב הזה להחזיקהו בכבוד, כי הוא איש אשר רוח בו להיות אהוב וחביב לכל המפלגות".

לאחר שהתיישב בניו יורק, הוכר בה כרב, ועד מהרה נחשב לרב בעל מעמד מכובד עד שבמשך הזמן תפס מקום של כבוד בין חשובי הפוסקים הגאונים בארצות הברית. מספרים כי גם אנשי עסקים יהודים היו באים להתייעץ עמו ואף רחשו לו כבוד רב.

מלבד היותו רב בולט בקרב רבני ארצות הברית, כיהן גם כרב בתי הכנסת החב"דיים שהוקמו לימים ברחוב 'הנרי' באיסט סייד במנהטן, הרחוב בו התגורר. היו אלו בתי הכנסת "צמח צדק נוסח האר"י" ו"בית הכנסת ליובאוויטש".

לימים קיבל הרב ווידרעביץ את התואר "רב האגודה החסידית" ו"רב האגודה הספרדית" כאשר הכוונה הייתה לעדת החסידים שהתפללו בנוסח ספרד והאריז"ל. בכתובים מצאנו גם את התואר "רב הכולל באמריקה". בפועל כנראה באותם ימים היה רבם של החסידים בארצות הברית.

כמו במוסקבה גם בניו יורק, הרב ווידרעביץ פעל בכל תחום שנדרש לטובת כלל ישראל, אם זה במעשי חסד, אם בפרסום פסקי הלכה או הטלת סייגים בנושאי הלכה ומנהג - זאת לצד פיקוח כשרות ופעילות בענייני מקוואות.

מעלעול בעיתונים היהודים שיצאו לאור בארצות הברית בתקופה הרלוונטית, ניתן ללמוד כי הרב ווידרעביץ העניק הכשרים למוצרי מזון שונים, מעופות

> כאמור בגוף הכתבה, מי שסייע לרב ווידרעביץ בהכנת ספרי היסוד "שו"ת ה'צמח צדק'", היה הרב שמעון סאנין - הרב שמעון בן הר"ר דוד סאנין (ויש מקומות "שאנין" ו"שנון").
>
> מעט מאוד ידוע אודותיו, ובהזדמנות זו כדאי להביא את הידוע עליו:
>
> הרב סאנין נולד בעיר סמאליאן, ולכן מכונה "דער סמאלאנער". הוא כיהן כרב בעיר קריזבארג השוכנת כיום בלטביה. שנות רבנותו בעיר זו אינן ידועות, אך מתוך מכתבים וקטעי עיתונות עליהם חתום, נראה כי כבר בשנת תר"ל כיהן כרב, ונשא במשרה זו עד שנות ה-ס'. לא ברור היכן גר בסוף שנות ה-כ', כאשר החל לערוך את הספר "שו"ת צמח צדק".
>
> בספר "זכרון בספר", מאת החזן ר' יהושע העשיל ש"ץ-סינגער, אשר התגורר עשרים ואחת שנה בעירו של הרב סאנין, כותב כי הרב "הגיה את "שו"ת צמח צדק". ואולי אפשר לפרש, אשר הרב ווידרעביץ עסק בעבודת עריכה, והרב סאנין בהגהה.

ועד קווקר ודבש. במקביל פירסם אזהרות כשרות ממצרכים שונים. כך למשל פירסם בכתב-עת 'המצפה', כי בשטר מכירת חמץ שערך, שילב פיסקה המבהירה כי גם מי שיבוא למכור חמץ אחרי סוף זמן שריפת חמץ, הרי המכירה תתקיים למפרע.

הרב ווידרעביץ הכיר היטב את אמריקה, על מעלותיה וחסרונותיה. מדי פעם קיבל מכתבים מיהודי אירופה, בהם נשאל האם כדאי להם להגר לארצות הברית. הרב ווידרעביץ שהכיר כמה קשה לשמור שבת בארה"ב, דבר שהיה כרוך בסיכון כלכלי לא פשוט, התקשה לתת תשובה הולמת לשואלים. מצד אחד - אמריקה בעלת אפשרויות רחבות; מצד שני - חייבים כוח רצון עז כדי לעבוד בכל עבודה שהיא, בלי לברור יתר על המידה, על מנת שאפשר יהיה לשמור שבת.

זו הייתה הסיבה שהחליט לא להשיב דבר לשואליו, אלא "מצעדי ה' גבר כוננו". הוא הודיע כי מי שבכל זאת יחליט להגיע לארה"ב, הוא יסייע לו ככל יכולתו, אך אינו יכול להבטיח למהגרים כל הצלחה. הוא הבהיר כי מי שיבוא ומוכן לעבוד בכל עבודה שתוצע לו וכוחו במותניו, לא יֵדע מחסור; אבל לאנשים רכים וענוגים - "לא ראיתי מדינה רעה כזו", בהתכוונו על חוסר האפשרות שלא לעבוד בשבת.

בתקופת מגוריו בארה"ב נפטרה עליו רעייתו תמרה. הרב ווידרעביץ נישא בשנית לאלמנה עשירה - מרת דבורה אלכסנדר, אלא שלמרבה הצער, מספר שבועות בלבד לאחר החתונה, היא הלכה לישון בלילה ובבוקר לא קמה.

אלפים חלקו כבוד אחרון

בתחילת חודש אייר תרע"א חלה הרב ווידרעביץ. גם כאשר נפל למשכב, המשיך לעסוק בתורה בהתמדה, כפי שהתפרסם במארגען זשורנאל לאחר פטירתו: "הוא היה אחד הגאונים הגדולים ביותר של זמננו. לפני שמונה ימים חלה, שכב על המיטה כל הזמן עם ספרים ביד ולא הפסיק ללמוד. בנוסף לבקיאותו, לחדותו ולגאונותו בלמידה, הרב היה חכם גדול בענייני עולם. אנשי עסקים גדולים נהגו להגיע אליו לייעוץ וליישב סכסוכים שונים בעניינים עסקיים".

בי"ב באייר - לפני 110 שנים - הלך לעולמו והוא בן 76 שנים. לקראת מסע ההלוויה, כוחות המשטרה התכוננו לאירוע במתכונת מיוחדת. קהל עצום הגיע לחלוק לו כבוד אחרון, בעוד המשטרה התקשתה לשמור על הסדר.

לאחר הלוויה עמוסת יגון, נטמן הרב ווידרעביץ בחלקת חסידי חב"ד "ליובאוויטש וניעז'ין" במערב רובע קווינס, לצד בני משפחתו, צמוד לקבר בנו ר' יוסף צבי שהגיע לארצות הברית שנה אחריו, ונפטר בשנת תרס"ז, בחיי אביו. על הקברים של האב ובנו הונחה מצבה גדולת ממדים, עליה נכתבו פרטיהם של שניהם.

בעקבות פטירתו הספידוהו בעיתונות היהודית בארצות הברית. בעיתון "וואהרהייט" פירטו את מעלותיו ואת מעמדו הנכבד. הם הוסיפו לתאר עד כמה הרב המנוח היה נוהג לסייע באופן חשאי למשפחות יהודיות, במיוחד לקראת חגי ישראל ומועדיו, כאשר כל מעשיו נעשו בחשאיות ללא פרסום.

הרב ווידרעביץ הותיר אחריו שתי בנות - האחת במוסקבה והאחרת בניו יורק, ועמן נכדים ונינים רבים.

כלתו של הרב ווידרעביץ, רעיית ר' יוסף צבי, מרת פסיה, לקחה חלק בפעילות נשות החסידים בתוככי הקהילה הליובאוויטשית שהחלה להתפתח באותן שנים בארצות הברית. בשנת תרס"ד הקימה את אגודת נשות החסידים, שנקראה בשם: "ליובאוויטש ליידיס איד אסוסיאיישן"

[עמותת הסיוע של נשות ליובאוויטש] היא פעלה רבות לסיוע בין נשות החסידים.

"והיה מקושר גדול..."

לאחר פטירתו, כתב אדמו"ר הריי"צ לר' דוד שיפרין, מחשובי חסידי חב"ד בארצות הברית שהכיר את הרב ווידרעביץ ואף ביקר בביתו. אדמו"ר הריי"צ ביקשו להשיג אגרות קודש וכתבים הנמצאים בידי יורשי חסידי חב"ד בארצות הברית:

"הרב וידרעויץ ר' יעקב ממאסקוא - היה נקרא ר' יעקב מקופעשיק - שבכבר הימים היה אחד ממסדרי התשובות 'צמח צדק', והיה מקושר גדול להוד כ"ק אאזמו"ר אדמו"ר הרה"ק מוהר"ש זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע. בהיות הרב יעקב רב במאסקוא, היה בא בכתובים בכמה עניני הכלל, ובטח שהיה לו כמה מכתבים כתבי יד קודש; אשר מלבד קדושת הכתב, הנה נוסף על זה הנה ודאי שש בהם תוכן רב, כי הרב יעקב היה אחד מבאי כח הוד כ"ק אאזמו"ר אדמו"ר הרה"ק במאסקוא, להתעסק בעניני הכלל במאורעות האיומות שהיה בשנת תר"מ - די ניעזין'ר און קיוב'ר פארגאמען ל"ע - [הפוגרומים בניעז'ין וקייב ל"ע] -

מצבות הרב ווידרעביץ ובנו בחלקת ליובאוויטש–ניעז'ין

THE JEWISH DAILY NEWS.

יידישעס טאגעבלאטט.

'יידישעס טאגעבלאטט' מספיד

אם אפשר בבקשה להתעניין למצוא איה איפוא דרים גזעו של הר"י הנ"ל נ"ע, ואפשר יוכל למצוא איזה דבר בזה יהיה לו ערך גדול, בחומר המתאסף אצלי ביחס התעסקות הוד כ"ק אאזמו"ר הרה"ק בעניני הכלל וזכות גדול יהיה לו כאשר ישיג זאת" [אגרות קודש אדמו"ר הריי"צ ח"ג אגרת תתנה].

נראה כי בסופו של דבר מכתבים אלו לא אותרו. ובכלל, תעלומה אופפת את הקשר של הרב עם רבותינו נשיאינו בתקופת מגוריו בארצות הברית, כיון שעד עתה לא הגיע לידינו אגרות איליו.

אכן, למרות הידוע לנו על חייו ופועלו של הרב ווידרעביץ, עדיין רב הנסתר על הגלוי בכל הקשור למסכת חייו.

מקורות: אגרות אדמו"ר הרש"ב והריי"צ; תולדות אדמו"ר המהר"ש; תולדות חב"ד ברוסיה הצארית; תולדות חב"ד ברוסיה הסובייטית ובארץ הקודש. תולדות חב"ד בפולין. תולדות אברהם חיים (רוזנבוים). מבית הגנזים. זכרון בספר (סינגער). חכמי ישראל באמריקה. זכרונות בת עמי. על הצדיקים ועל החסידים. אהרן הירשקוביטץ - מורשת חכמי אמריקה. ספרית אגודת חסידי חב"ד. חבצלת, המצפה, ועוד.